

язичництва та арианства. Воно вплинуло на встановлення офіційного богослов'я Київської Русі (митрополит Іларіон). Другий напрям, представлений "печерними" монастирями, зберігав зв'язок з візантійською афонською ідеологією. Його можна вважати посередником між Візантією та Києво-Печерською Лаврою й одним з каналів поширення на Русі ідей ісіхазму.

Місцем розповсюдження ідей візантійського ісіхазму на Русі стала Києво-Печерська Лавра, а засновником давньоруського аскетичного напрямку в ісіхазмі може вважатися Феодосій Печерський. Деякий вплив ісіхазм, як вчення про "обоження" людини, справив на творчість Кирила Туровського. Але значного поширення в культурі Київської Русі та Таврики візантійський ісіхазм не мав, що було пов'язане із сталістю традицій слов'янського та "варварського" язичництва.

*І.Марголіна** (м. Київ)

ВІДНОВЛЕННЯ КИРИЛІВСЬКОЇ ПАРАФІЇ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ІГУМЕНА ВАСИЛІЯ КРАСОВСЬКОГО (1605-1614) З ВІДРОДЖЕННЯ КИРИЛІВСЬКОЇ ЦЕРКВИ

У стародавніх літописах знаходимо цікаві свідчення про Кирилівський монастир і про діяльність видатних діячів, що мали відношення до історії цієї обителі. Але горезвісний для Києва 1240 рік припиняє цю розповідь на три довгих тяжких століття. Серед фахівців не вщухають дискусії з найпринциповіших проблем цього відтинку української історії. Він ніби випав із суспільної пам'яті: у свідомості наших сучасників між Батисвою навалою та Хмельниччиною, як правило, наявна промовиста порожнеча, хоча подіям, що відбувалися у цей період, не бракувало ні драматизму, ні історичної величі.

На думку дослідниці О.Русіної причини цього слід шукати в реаліях постмонгольської епохи - руйнації традиційних підвалин життя, припиненні літописання, порушенні політико-династичних зв'язків із тими східнослов'янськими регіонами, де ця традиція збереглася [Русина О.В. Історія України.– К., 1997.– С. 57]. Саме тому в наявних джерелах немає докладної інформації не тільки про монастирі, а й взагалі про життя українських земель.

Історія Кирилівського монастиря у добу монгольської навали, з

* Марголіна І. – пошукачка Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ.

огляду на відсутність свідчень, являє собою певну лакуну. Історик-археолог Г.Івакін відзначає, що важливим фактором у політичному житті Києва монгольського періоду було знаходження тут митрополичої кафедри. Відтак Київ продовжував залишатись традиційним церковно-адміністративним центром [Івакін Г. Історичний розвиток Києва XIII – середина XVI ст.– К., 1996.– С. 55]. Враховуючи ту обставину, що хани зберігали церковну організацію як знаряддя своєї політики, можна припустити, що, незважаючи на часткову руйнацію Кирилівського собору під час навали хана Батия, Кирилівський монастир продовжував своє функціонування. Топографічне розташування Кирилівського монастиря на околиці Києва також надавало можливість більш-менш спокійного, а можливо й незалежного від ординських зазіхань, функціонування його. Саме завдяки цим умовам Кирилівський монастир і у монгольський період вірогідно продовжував виконувати роль одного з нечисленних для того часу православних осередків. Г.Івакін досліджуючи історичний розвиток Києва XIII-XVI ст. пише: “Продовжувалось життя на північній околиці - Дорогожичах, де діяв Кирилівський монастир XII ст.” [Там само.– С. 163].

У вирішенні питання про функціонування Кирилівського монастиря у XIII-XVI ст. важливим допоміжним матеріалом стало дослідження С.Висоцького “Киевские граффити XI-XVII вв.”. Вивчаючи графіті Кирилівської церкви, автор розшифровує написи XII-XVII століть. У вікні південної апсиди на південній стіні зберігся напис XIII ст.: “Тут це писав Остапко людина божа, бажаючи церковне благоліппя (узорочье) твоїх ухвалити. Дай, Господи, і йому локтя злотник і мене помзди (одари) ... і бідою ... а попів-ворогів “трясею” (лихоманкою) оточи...” Автор напису хвалить церковне “благолепие”. Від захоплення храмом він переходить до прохання дати йому “локтя злотник”, наприкінці, незадоволений попами і церковними служками, вірогідно вважаючи їх лиходіями, накликає на них “трясцу”, тобто лихоманку. Цей напис С.Висоцький датує XIII століттям [Высоцкий С.А. Киевские граффити XI-XVII вв.– К., 1985.– С. 84-101]. Враховуючи датування кирилівських написів XII-XVII ст., а також присутність у цих написах згадок про попів, кліриків, дияконів, які мали відношення до Кирилівської церкви, можна зробити безсумнівний висновок, що монастир і тоді продовжував своє функціонування.

Малодослідженим є й післямонгольський період в історії пам'ятки, в тому числі її церковно-політична й культурна роль у доленосному для України XVII столітті. У XVII столітті православні

українці опиняються у складному становищі за умов відсутності власної державності під владою іновірних Польщі й Литви. Сучасні дослідники історії церкви в Україні акцентують увагу на цій драматичній ситуації, в якій Українська церква була поставлена перед вибором: продовжувати нерівну та безнадійну боротьбу за своє існування в оточенні Латинської церкви, знаючи, що це загрожує латинізацією, а чи ж піти на унію з Римом, зберегти традиційний православний обряд, змінивши лише залежність від Константинопольського Патріарха на опіку Римського Папи. У XVII столітті після Берестейської унії Православна церква залишилася без своєї ієрархії і стала на шлях боротьби за її відновлення та легалізацію. Для цього періоду характерні криваві сутички за володіння церквами в парафіях, козацькі війни з вимогою ліквідації унії в Україні, часті міжконфесійні конфлікти між уніатами і православними, що стали найбільш очевидними прикметами церковних розмежувань. Найхарактернішою особливістю внутрішнього життя православної церкви була криза церковно-ієрархічного устрою, відносин мирян та духовенства, криза всередині самої церковної ієрархії.

Проте для Києва XVII століття єдиним національним державотворчим чинником залишалися влада і моральний вплив православної церкви. Гарантом збереження давніх традицій в Україні, зокрема і православної віри, виступили монастирі, серед яких був і Києво-Кирилівський. Останній набув великої слави своїм моральними чеснотами і церковно-політичною діяльністю його видатних ченців-ігуменів. Він відтоді став важливим осередком української православної культури.

Український православний монастир - це специфічний релігійний інститут, націлений на реалізацію ідеї досконалого християнського життя через самоізолювані форми життєорганізації. Завдяки широті й масштабності своєї діяльності в різних суспільних сферах (освіта, наука, культура, письменництво, літописання, перекладацька справа, книгодрукування тощо) вони поставали вагомим фактором національно-культурного розвою України. Головною сферою їх діяльності завжди залишалася духовно-релігійна. Їй підпорядковалося все інше [Климов В.В. Шлях у небуття // Людина і світ.- 1996.- № 3-4.- С. 14-20].

Впродовж усіх означених століть Кирилівський монастир перебував у запустінні, поступово руйнувався. На жаль, з XIV по XVI ст. ми не маємо взагалі жодних свідчень про його долю. Історик М.Закревський пише: “Мабуть і після татарської навали у Кирилівській церкві теплилися скромні лампади перед образами і возносилися тихі молитви ченців, які врятувалися, як це було у монастирі святого Феодора і Видубецькому, тому що Кирилівська церква дійшла до нас і до наших часів. Може бути! Але літописи мовчать, і ми нічого правдивого про це не знаємо” [Закревский Н.В. Описание Киева.– М., 1869.– С. 346].

Враховуючи відсутність спеціальних досліджень про участь Кирилівського монастиря у церковно-політичному житті Києва XVI-XVII ст., варто звернутися до діяльності Кирилівських ігуменів того часу, які зробили вагомий внесок у розвиток і розквіт цього монастиря, як одного з визначних осередків Українського православ'я.

Достеменно відомо, що руйнація Кирилівської церкви спричинена пограбуванням татарами свинцевого даху, внаслідок чого постраждав центральний купол, а також горище притвору [Крижановский Е.М. Киево-Кирилловская церковь // Киевские Епархиальные ведомости.– К., 1873.– № 6.– С. 175, 673.; Антонов В. Киево-Кирилловская Троицкая церковь // Труды Московского Археологического Общества.– К., 1878.– С. 11].

Перші післямонгольські звістки про Кирилівський монастир з'являються у 1539 році - це документи, що стосуються його земельних володінь [Советов А. Киево-Кирилловская церковь // Учебно-богословские церковно-проповеднические опыты студентов Императорской Киевской Духовной Академии.– К., 1914.– С. 268; Киевская Старина.– К., 1881.– Т. 1.– С. 55]. Це дає підставу, всупереч думці М.Берлінського, який писав, що з часу навали Батия до 1609 року все було у запустінні [Берлинский М.Ф. Краткое описание Киева.– К., 1820.– С. 116], зробити висновок, що Кирилівський монастир не тільки існував, але й функціонував до XVII століття як упорядкована обитель, яка мала свого ігумена Симеона. Подальші згадки про Кирилівський монастир після навали хана Батия належать до 1555 року; вони засвідчують, що король Сигізмунд II надав Богданові Шавулі право “до тієї церкви здавна прислуховуватися, вживати так як предки його

тую церков на собі тримали” [Інститут Рукопису.– Спр. 205.- №2.– С. 419- 420; №3.– С. 421-422]. XVI століття не найкраще в історії Кирилівського монастиря. Воно характеризується розладом церковного життя в Україні, безладдям, яке панувало на той час в житті православної церкви. Останнє, як відомо сприяло успіху католицької пропаганди, яка підштовхувала ієрархів української церкви до Берестейської унії.

Унія прагнула не тільки подолати кризу в православ’ї, а й, на думку П.Яроцького, спричинила глибоку релігійну кризу, яка вийшла за межі XVI століття, гостро позначилася на всій історії українського народу, викликала довготривалі церковні й внутрішньо-національні конфлікти [Яроцький П.Л. Петро Могила і проблеми Унії // Петро Могила: богослов, церковний і культурний діяч.– К., 1997.– С. 74-81]. Щодо загальної характеристики XVI століття, то це є темна й гнітюча епоха в історії православної церкви в Україні. Митрополити та єпископські кафедри дістаються людям негідним цих високих посад, цілком світським і часто аморальним. Беручи приклад з королів, князів, різні польські, литовські, українські магнати і шляхта теж зловживали правом патронату над церквою у своїх маєтках і в сфері своїх впливів. Відтак, як зазначає В.Климов, православним монастирям того часу залишалося лише захищатися, відстоювати і поширювати православ’я [Климов В.В. Шлях у небуття.– С. 16].

Особливе значення Кирилівського монастиря в релігійному і політичному житті Києва зумовила та обставина, що після Берестейської унії переважна більшість храмів і монастирів Києва, в тому числі й Софійський собор, перейшли до рук уніатів. Доля Кирилівського монастиря була більш вдалою: він залишився на засадах православ’я. Цьому сприяло скоріше те, що на початку XVII століття його патроном стає князь К.Острозький, який бачучи занепад Православної Церкви, прагнув її відродження [Труды Московского Археологического Общества.– К., 1878.– Т. XI.– Вып. III.– С. 11].

Якісно новий етап у розвитку Українського православ’я розпочався завдяки появі в Україні нової політичної сили - запорізьких козаків. Багато з них наприкінці свого військового шляху оселялися у Київському Кирилівському монастирі. Так, К.Харлампович зауважує: “Венедикт, малорос-козак, постригся у Кирилівському монастирі” [Харлампович К.В. Малоросское

влияние на великорусскую церковную жизнь.– Казань, 1914.– С. 299]. Козацтво, котре підтримувало Православну Церкву, стало авангардною силою у національно-визвольній боротьбі українського народу, зробило можливим відродження православної ієрархії у 1620 році, сприяло поверненню Православній Церкві колишнього її суспільного становища, а зрештою - ліквідації унії взагалі. [Мицик Ю. Ставлення до церковної Унії 1596 р. гетьманів України (сер. – 2 пол. XVII ст.) // Всеукраїнська міжнародна християнська асамблея.– К., 1998.– С. 101-107]. Саме козацтво, замість духовенства, яке втратило свій войовничий запал, взяло на себе місію виразника національно-православних інтересів.

Козацький рух сприяв відновленню багатьох православних монастирів, серед яких був і Кирилівський. Тому не випадково на нього звернув увагу князь К.Острозький. Як високоосвічена людина, він розумів, що відбудований Кирилівський монастир - це не тільки відроджений до життя осередок православ'я, але й культурний центр, бо ж ще у XII столітті він був усипальною відомих чернігівських князів Ольговичів, які відігравали не останню роль у долі стародавнього Києва та Київської Русі. Тому князь всіляко прагнув відродити давню православну святиню. Прагненню й діям Костянтина Острозького сприяли також київські міщани, а особливо запорізькі козаки, що насмерть стояли за православну віру.

То ж Костянтин Острозький долучився до повної відбудови Кирилівської церкви і монастиря. Він одержав цей храм у володіння на правах патрона й доручив відновлення храму й управління ним і монастирем своєму улюбленцеві ігуменові Василю Красовському, для чого перевів його сюди з Острозького монастиря Святого Хреста [Прахов А. Киевские памятники.– СПб., 1882.– С. 11].

У 1605 році починається діяльність ігумена Василя Красовського на призивсько “Чорнобривець” з відродження Кирилівського монастиря та його головного собору. Саме він започаткував плеяду найвизначніших кирилівських ігуменів, чия діяльність увійшла в історію Української православної церкви.

Документи Києво-Кирилівського монастиря, які виявлені автором статті в Інституті рукопису Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського, дали змогу

документально підтвердити і дещо уточнити наведені в публікаціях минулого століття відомості з історії Кирилівського храму в XVI-XVII століттях [Інститут рукопису.- Спр. 20876, 20873, 20874, 20816, 2916, 20875, 205, 216].

Згідно з цими документами, “монастир Святого Кирила, що лежить недалеко Києва, з давніх часів після татарської руїни пустою був” [Там само.- Спр. 20876]. Після того, як Сигізмунд II 1555 року передав Кирилівську церкву з усіма угіддями церкві Київського замку, монастир ігумена не мав, й князь К.Острозький - воевода Київський - роздав монастирські землі на утримання приватним особам [Там само.- Спр. 20873].

Наступні десять років (1605-1614) з того часу, коли Василій Красовський став ігуменом Києво-Кирилівського монастиря, можна назвати світлим періодом в історії обителі. Мудре керівництво і освіченість його наступників звеличили монастир і сприяли його дійсному розквіту.

Отже, у 1605 році, 24 червня, у неділю, ігумен Василій був уведений у володіння “запустілою Кирилівською церквою та її маєтками”. “До церкви святого Кирила, за містом київськіє впусе лежачій, (разом з о.Василієм) сам своєю особою (підвоевода Київський Вацлав Вільгорский) їздив, а приїхавши до тієї церкви, оглянувши її положення, сказали до отця Василя, що внаслідок особливого положення княжати (К.Н.Острозького) церква в її положенні і з усіма пожитками, які колись належали монастирю, визнали належними Василію” [Советов А. Киево-Кирилловская церковь.- С. 274].

Спочатку Кирилівському монастирю належав лише один вітряк на річці Сирець. Красовський, як людина енергійна і розпорядлива, відразу ж узявся за відновлення монастиря і його господарства. Діяльність улюбленця К.Острозького була різнобічною. Перш за все вона була спрямована на упорядкування майнових прав Кирилівського монастиря. Згідно з грамотою короля Сигізмунда III, він повернув обителі майже всі землі, що коли-небудь належали монастирю і знаходилися між Сирцем та Юрковцем. Повернуті були також ліси на Оболоні.

Діяльність Василя Красовського одразу зустріла протидію з боку можновладних панів, які продовжували незаконно експлуатувати монастирські землі. Спостерігаючи ці протизаконні дії, ігумен Василій Красовський дістав з архіву

Київського трибуналу копію акту 1530 року і подав його як доказ, захистивши в такий спосіб землі монастиря від панських зазіхань. Крім того, ігумен притягує до цієї справи Київський магістрат, звертає увагу на порушення монастирських прав, наполягає на встановленні необхідного порядку. Завдяки такій наполегливості ігумена Василя йому вдалося отримати листа з магістрату, що підтвердив майнові права Кирилівського монастиря [Інститут рукопису.- Спр. 20875.- С. 48 –49].

До діяльності ігумена Василя треба віднести також створення під горою, неподалік від жіночого Йорданського монастиря, особливої будівлі, що здавалася вільним людям і в такий спосіб приносила деякий прибуток монастирю [Киевские Епархиальные ведомости.- К., 1863.- № 22.- С. 675]. За ігуменства Красовського у монастирі зібралось чимало братії, для якої було побудовано бідні дерев'яні келії.

Проте найважливішою справою ігумена Василя була реставрація великого монастирського храму, який після татарської навали залишився без даху і поступово руйнувався. Як зазначає Василій Красовський, “початок добрий зачав, і він тую спустошену й завалену з давніх часів церкву працею, коштом, старанням і накладом своїм підняв, мури обвалені, верх найдір'явіший влаштував, накрив і вівтар до відправлення Служби Божої впорядкував” [Інститут рукопису.- Спр. 20874].

За відомостями з архівних документів, відбудовчі роботи в Кирилівському монастирі (1605-1614 рр.) тривали впродовж усього часу ігуменства Василя Красовського, бо приватні особи, яким князь Острозький раніше роздав монастирські угіддя, намагаючись оборонити свої права на них, заподіяли церкві й монастиреві чималих збитків та руйнацій. Відомо, що якийсь Войтех Соколовський, служник пана Вацлава Вільговського, підвоеводи Київського, настоятеля й урядника Київського замку, завдав Василю Красовському багато клопотів. То ж Красовський вважав за потрібне вписати свою кривду до “Книги права магдебурзької міської ратуші воеводства Київського”. Ротмістр Михайло Шишка-Жилковський зі слів ченця Кирилівського монастиря Якова - очевидця, який свідчив за дорученням Красовського, записав тоді в згаданій актовій книзі, що всередині Кирилівського храму, у стіні жертovníка лівобіч скарб від перших старожитніх православних християнських князів замуровано; він (Войтех Соколовський.- І.М.) “вклепавши”

це, храм Господній “залуповши”, забрав і, щоб того вчинку свого укрити, а церкву тую вкінєць зубожити “ніж тих недавніх чисел місяця червня 14 дня і 16 дня року 1608 погнав челядь”. Сам чернець Яків у цьому документі “свідчив”, що він бачив у храмі “вітвар розбитий, розламаний. Від того вітваря ліворуч біля жертovníка у стіні була скриня замурована, а вони видобули. У тому самому храмі лівобіч, у куті стіни було два гроби кам’яні викопано й на багатьох місцях філяри, стовпи пооббивано, цеглу, мур бито, ламано вікна, скрині вийнято, гроби розколувано, розкопано вітвар, філяри, стовпи, вікна” [Институт рукопису.- Спр. 20816]

Спируючись на ці документи, можна визначити обсяг руйнації храму в 1608 році, а відтак і обсяг відбудовчих робіт за часів ігуменства В.Красовського, бо відомо, що він, “обживши церкву для відправлення хвали Божої, із цього світу зійшов” [Сборник летописей, относящихся к истории южной и западной Руси.- К., 1886.- С. 84]. Отже, до того часу згадані вище руйнування вітваря, жертovníка, лівого кута притвору церкви, а також стовпів і вікон, збитий зі стін тиньк і зрушене мурування було виправлено, завершено ремонт склепінь.

Ці відомості відповідають висновку Ю. Асеева, який вивчав пам’ятку у 1940 році. Дослідник писав, що в 1606-1612 роках було проведено такі роботи: замість порушених закомарних склепінь трансепту і закомар західного фасаду над північними й південними кінцями трансепту, а також над частиною простору центральної нави зведено нові коробові склепіння над простором хорів [Асеев Ю. Архитектура Кирилівського заповідника.- К., 1959.- С. 73-85]. Ігумен Василій Красовський надав належного вигляду зовнішній частині храму: добудував карнизи, відремонтував стелю, реставрував головну баню, що майже зруйнувалася, і, нарешті, покрив новий дах, який практично не відповідав стародавнім формам. О.Советов старанню ігумена приписує чудовий фронтон над притвором [Советов А. Киево-Кирилловская церковь.- С. 277], але нам достеменно відомо, що його побудували у XVIII столітті за проектом відомого українського архітектора І.Григоровича-Барського [Холостенко Н.В. Иван Григорович-Барский – зодчий Киева XVIII ст. // АРУ.- М., 1940.- С. 40-47].

Щодо інтер’єру, то за період правління ігумена Василя був оновлений стародавній живопис - фрески XII ст. [Труды

Императорского Археологического Общества.– Т. XI.- Вып. III.- С. 24]. У Кирилівському храмі, у вівтарі влаштували три престоли, скоріше всього тоді переосвятили, бо ж відомостей про первісне присвячення престолів до часів В.Красовського не збереглося. Центральна вівтарна апсида була освячена на честь Св. Трійці, південна апсида (дияконник або ризниця) - на честь святого Кирила Олександрійського, що відповідало стародавньому живопису; північна апсида - на честь архістратига Михаїла, покровителя Києва. Під час перебудови Василій Красовський знайшов декілька старовинних речей, склав їх в особливу скриньку, яку розташував у маленькій ніші-склепі у північній стіні жертовника [Киевские Епархиальные ведомости.– К., 1863.– С. 675]. На жаль, до наших часів скринька не збереглася. Відомо, що у ХУІІ ст. у Кирилівській церкві з'явився чудовий іконостас, який, за нашим припущенням, був збудований за часів ігуменства Василя Красовського. Облаштовуючи церкву та освячуючи вівтар, старанний ігумен не міг не подбати про іконостас, адже стародавня невелика передвівтарна перегороджа вже не відповідала новим літургійним вимогам. Тому ймовірно припустити, що дерев'яний п'ятирусний іконостас, тип якого вже остаточно склався та набув широкого розповсюдження у православній церкві ХVІІ століття, встановили (або почали зводити) саме за ігумена В.Красовського [Марголіна І.Т. Іконостаси Кирилівської церкви // Людина і світ.– 1996.- № 10.– С. 20-24]. Висуваючи таке припущення, звернемо увагу, що у статті дослідника ХІХ століття Є.Крижанівського є пряма вказівка на встановлення іконостасу в період правління ігумена Жеребило – Лобунського (1626-1647), однак жодних доказів цього автор не наводить [Крыжановский Е.М. Киево-Кирилловская церковь.– С. 676].

Після проведених перебудов і ремонту Кирилівської церкви, взагалі завершення всіх робіт ігумен Василій клопотав про освячення церкви й одержав на це дозвіл. Освячення відбулося 23 квітня 1612 року, на день святого великомученика Георгія: “Року 1612 місяця квітня 23 дня на день святого великомученика Георгія той же архієпископ (Афанасій) освятив церкву святої Трійці, в ній же вівтар святого Кирила при ігумені отці Василю Красовському, на прізвисько Чорнобривець” [Сборник летописей...- С. 81].

Діяльність В.Красовського ще за його життя була гідно

поцінована суспільством, яке із вдячністю відзначало, що саме за ігумена Василя у Кирилівському монастирі “порядок добрий зачался” [Киевская Старина.– К., 1888.– Т. I.– С. 57].

Не можна не відзначати, що Василій Красовський був не тільки діяльним ігуменом Кирилівського монастиря. Він був також церковним письменником, перу якого належить відома праця “О единой истинной православной вере и о святой соборной апостольской церкви, откуда начало приняла, и како повсюду распростресея”, написаній у 1588 році.

Це - величезна праця з 337 сторінок. Вона є об'ємним дослідженням не тільки за обсягом, але й за солідним змістом. У своєму дослідженні автор використав матеріали з церковної літератури, літописів і хронік. Особливо уважно досліджується ним догмат про “сходження Духа Святого”, православні таїнства й обряди, подаються календарі й пасхальні таблиці. Говорить він тут також про твори і діяльність Кирила Олександрійського, Климента Римського та ін. У розділі “О применении дней и праздников” автор, посилаючись на Халкидонський собор, дає уявлення про дати православних свят, детально описує процедуру вирахування дати православної Пасхи. Окрему увагу ігумен приділяє питанню “О первенстве и о старшенстве епископе их”, де виступає проти ідеї першості Римського Папи, а також проти православних церковних ренегатів. Автор визначає загальну естетичну концепцію духовної культури тієї частини українського суспільства, яка боронила православну віру і для якої були характерні ортодоксально консервативні уявлення про ідейний зміст образотворчого мистецтва, орієнтація на традиційність стилю й негативне ставлення до нових художніх впливів [Сочинения священника Василя // Русская Историческая библиотека.– СПб., 1882.– Т. 7.– Кн. 2.– С. 601-937]. Всі ці питання Василій Красовський розглядає шляхом порівняння з їх латинським трактуванням. При цьому він гостро критикує Західну церкву, залишаючись на ортодоксальних позиціях православ'я. Свій твір В.Красовський написав у 1588 році, тобто у період активного покатоличення України. Тому своїм змістом він виражає поширені тоді антикатолицькі і антиуніатські настрої. Автор, не приймаючи і критикуючи латинські тенденції, виступає захисником православної віри, борцем проти еретичних, на його думку, трактувань християнських догматів. Водночас це - полемічний твір, який

спростовує уніатські твори “Гармонія” і “Унія Греків” [Красовский В. О Единой вере // Русская Историческая библиотека.– СПб., 1882.– Т. 7.– Кн. 2.– С. 601-938]. Недарма у збірнику “Памятники полемической литературы” зазначається, що праця В.Красовського заслуговує на велику увагу [Памятники полемической литературы.– СПб., 1882].

Діяльність ігумена Василя Красовського була високо оцінена після його смерті. Монастирська братія, враховуючи його плідну діяльність на користь Києво-Кирилівського монастиря, вирішила поховати його у самому храмі. “...Року 1614 місяця лютого 26 дня з четверга на п’ятницю на спомин святого отця Василя престависе той чесний отець ігумен Васелей Чернобровка, а погребли його березня у третій день на сирному тижні і поклали тіло його честное під муром біля правого крилоса, під стіною, з честю великою” [Институт рукописів.- Спр. 203.– С. 422-424].

Ігумен Василій належав до числа тих представників Українського православ’я, чия діяльність провістила і підготувала великі перетворення в духовному житті України, здійснені опісля Петром Могилою. З огляду на його плідну ігуменську діяльність, а також ідейні переконання ревного захисника православної церкви, що помітно з його християнського твору, можна зробити висновок, що саме він започаткував відродження Кирилівської обителі як визначного осередку церковно-політичного та культурного життя Києва, чим зробив великий внесок у розвиток Українського православ’я. Діяльність Красовського з відродження Кирилівської церкви і монастиря як православного осередку, в умовах послаблення чинників політичного і культурного життя, стала важливим чинником збереження та відродження православної церковності. Його діяльність заклала підвалини наступного авторитету і впливу Кирилівського монастиря.